

Mikołaj Cześnik

Uniwersytet SWPS

Opinia o głównym osiągnięciu naukowym i dorobku naukowym Doktorki Tatiany Majcherkiewicz, sporządzona na wniosek Rady Dyscypliny Naukowej Nauki Socjologiczne Uniwersytetu Wrocławskiego

Uwagi wstępne

Informację o powołaniu mnie na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym Doktorki¹ Tatiany Majcherkiewicz przyjąłem z zadowoleniem. Jest ono przeprowadzane w Uniwersytecie Wrocławskim, przed Radą Dyscypliny Naukowej Nauki Socjologiczne. Cenię i szanuję ten ośrodek akademicki. Mam z nim liczne i bardzo pozytywne doświadczenia. Cieszę się więc, że mam możliwość brać udział w wyżej wymienionej procedurze.

Zgodnie z polskim prawem (art. 219 ust. 1 pkt 1-3; Ustawa z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce: Dz. U. 2020, poz. 85 ze zm.) stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która: (1) posiada stopień doktora; (2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące **znaczný wkład** w rozwój określonej dyscypliny; (3) wykazuje się **istotną** aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Za **osiągnięcia naukowe** albo artystyczne stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny uznaje się: (1) monografię naukową (wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami); (2) cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z

¹ Decyduję się na użycie tego terminu z powodów współcześnie dość oczywistych. Jednocześnie jednak purystom językowym uświadamiam, że stosuję go tu nie w funkcji neologizmu, ale archaizmu (którym jest jednocześnie). Powszechne jego stosowanie w polszczyźnie na przełomie XIX i XX wieku potwierdzają odpowiednie opracowania (Klemensiewicz 1957; Stępień 2018).

przepisami; (3) zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne.

W świetle tych regulacji i wymagań pragnę mocno podkreślić swoje rozumienie **roli** przydzielonej mi w niniejszym postępowaniu awansowym. Uznaję, że moim zadaniem w tej recenzji nie jest szczegółowe i drobiazgowo ocenianie monografii stanowiącej główne osiągnięcie naukowe Habilitantki, a także poszczególnych publikacji, składających się na całość jej dorobku. Mam raczej wyrazić swoje zdanie o **całości dorobku** Doktorki Tatiany Majcherkiewicz, napisanego w okresie po zdobyciu stopnia doktora (w tym przede wszystkim o jej głównym osiągnięciu naukowym), a także o jej pozostałej działalności akademickiej. W związku z tym nie dokonuję w swojej recenzji szczegółowej ewaluacji poszczególnych składających się na dorobek tekstów. Wszystkie one zostały wydane w porządnym wydawnictwach, lub w recenzowanych czasopismach i monografiach. Przeszły zatem już przez „recenzenckie sito” i zostały należycie ocenione przez lepszych ode mnie specjalistki i ekspertki (wyeliminowano – jestem przekonany – wszelkie niedoskonałości, wady i uchybienia, na które i ja zwróciłbym uwagę recenzując każdy z tekstów na polecenie poszczególnych wydawnictw i redakcji).

Na dorobek Habilitantki patrzę przez pryzmat czterech kryteriów. Po pierwsze, oceniam jej **działalność naukowo-badawczą**. Po drugie, oceniam jej **działalność dydaktyczną** (to aspekt pracy nauczycieli akademickich zbyt często – i całkowicie niesłusznie – zanedbywany przez recenzentów w procedurach habilitacyjnych). Trzecim elementem mojej oceny dorobku Habilitantki jest jej **działalność organizacyjna** na rzecz tej wspólnoty akademickiej, której jest częścią (a także na rzecz innych ważnych interesariuszy, z którymi środowisko akademickie wchodzi w interakcje). Po czwarte, oceniam **samorozwój** Habilitantki, jej skłonność do uczenia się przez całe życie (*lifelong learning paradigm*), dążenie do zdobywania coraz to nowych umiejętności i kompetencji, inklinację do sięgania po nowe rozwiązania, odwagę w podejmowaniu nowych zadań, wyzwań czy ról. Zwracam też uwagę na **spoistość** dokonań Doktorki Tatiany Majcherkiewicz: ciekawi mnie, na ile poszczególne obszary działania Habilitantki zajądają się ze sobą, a na ile są od siebie niezależne (wychodzę tu z założenia, że „szukające synergii” podejście do swojej pracy i wykonywanych zadań jest zaletą, czymś godnym pochwały).

W związku z tym, oceniając główne osiągnięcie naukowe i całość dorobku naukowego Doktorki Tatiany Majcherkiewicz skupiam się, kolejno, na: (1) **przedstawionej monografii** (przede wszystkim jej tematyce i strukturze, tle teoretycznym i wkładzie do teorii nauk socjologicznych, zagadnieniach

metodologicznych, a także na przeprowadzonej i przedstawionej w monografii analizie empirycznej); (2) **pozostałym dorobku naukowym** Habilitantki; (3) jej **osiągnięciach w działalności dydaktycznej i organizacyjnej**. W każdej z części, a przede wszystkim w tej poświęconej habilitacyjnej monografii, omawiam kluczowe jej zalety, mocne strony. Zostawiam sobie oczywiście nieco miejsca na wskazanie niedostatków, uchybień, błędów i wad książki (to niestety niewdzięczne zadanie recenzenta), ale z konieczności czynię to w sposób zwięzły. Recenzję, zgodnie z wymogami prawa i akademickiego zwyczaju, podsumowuję wnioskiem końcowym, zawierającym moją rekomendację w sprawie Habilitantki.

Nie znam Doktorki Tatiany Majcherkiewicz osobiście. Nigdy też nie współpracowaliśmy, nie publikowaliśmy nic razem, nie byliśmy we wspólnym projekcie. Nie ma więc **żadnych formalnych (i nieformalnych) przeszkód**, bym wziął udział w toczącej się procedurze awansowej w wyznaczonej mi roli recenzenta.

Tematyka poruszana przez Habilitantkę w przedłożonym dorobku, zarówno w głównym osiągnięciu naukowym, jak i w pozostałych publikacjach, jest bliska moim (szeroko definiowanym) zainteresowaniom badawczym. A także mojej działalności społecznej, realizowanej w organizacji pozarządowej: tematyka samorządowa (w tym i *multi-level governance*) stanowi istotny obszar zainteresowania i działalności Fundacji im. Stefana Batorego, której to zarządu jestem członkiem.

Przede wszystkim jednak na co dzień w swoich badaniach zajmuję się empirycznymi analizami wyborów. Od ponad dwudziestu jestem członkiem zespołu Polskiego Generalnego Studium Wyborczego. W związku z tym zjawiska wskazywane przez Habilitantkę jako podstawowy problem badawczy podejmowany w głównym osiągnięciu naukowym Doktorki Tatiany Majcherkiewicz są ważnym aspektem i mojej agendy badawczej. Ponadto, ta problematyka jest coraz popularniejszym i bardziej istotnym tematem badań wyborczych w Europie i na świecie. Ta aktualność zainteresowań badawczych Habilitantki jedynie zwiększa moje zadowolenie z przydzielonego zadania.

Informacje o Habilitantce

Tatiana Majcherkiewicz jest psycholożką i socjolożką, absolwentką studiów magisterskich na kierunku psychologia w Instytucie Psychologii Wydziału

Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego (tytuł zawodowy magistra psychologii uzyskała z wynikiem bardzo dobrym w 1991 roku) i na kierunku w socjologia w Instytucie Socjologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego (tytuł zawodowy magistra socjologii uzyskała z wynikiem bardzo dobrym w 1992 roku). **Stopień naukowy doktora w zakresie socjologii** uzyskała w 2001 roku na Wydziale Socjologii w London School of Economics and Political Science. Stopień został nadany na podstawie rozprawy doktorskiej zatytułowanej „An Elite in Transition: An Analysis of the Higher Administration of the Region of Upper Silesia, Poland 1990-1997” („Elita w okresie transformacji: regionalna elita administracyjna w województwie katowickim 1990-1997 – studium przypadku”). Dyplom doktorski został nostryfikowany w Uniwersytecie Jagiellońskim w listopadzie 2001 roku.

Doktorka Tatiana Majcherkiewicz od początku swojej kariery akademickiej jest związana z uczelniami Małopolski, Śląska i Zagłębia. W latach 1991-1999 była zatrudniona na stanowisku asystenta w Wydziale Zarządzania Politechniki Śląskiej. W latach 2001-2002 pracowała na stanowisku asystenta w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej. Z kolei w latach 2002-2005 znalazła zatrudnienie na stanowisku adiunkta w Wydziale Nauk Społecznych Stosowanych Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Obecnie, od 2005 roku, pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. W latach 2010-2013 pełniła funkcję wicedyrektorki tegoż instytutu.

Informacje o przekazanej dokumentacji

Przedstawiony do oceny komisji i recenzentom dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny Doktorki Tatiany Majcherkiewicz jest dość obszerny. Habilitantka umie go właściwie, bardzo precyzyjnie zrekapitulować, o czym świadczy **starannie przygotowana** dokumentacja dotycząca postępowania habilitacyjnego. Dokładne przedstawienie i omówienie tego dorobku znajduje się w przekazanych dokumentach, nie ma więc sensu, bym go tutaj szczegółowo rekapitulował.

Najważniejszą zdaniami Habilitantki część jej dorobku naukowego stanowi **monografia** pt. „Politycy i polityka regionalna w systemie wielopoziomowym. Koalicje regionalne – dobór regionalnych elit samorządowych – modele polityki regionalnej, role aktorów i wzory karier”. Stanowi ona podstawę ubiegania się o

stopień doktora habilitowanego i jest wskazana przez Doktor Tatianę Majcherkiewicz jako **główne osiągnięcie naukowe** (w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 1-3; Ustawa z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce: Dz. U. 2020, poz. 85 ze zm.). Od jej oceny zaczynam niniejszą recenzję.

Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Głównym osiągnięciem naukowym Doktorki Tatiany Majcherkiewicz jest **monografia** zatytułowany „Politycy i polityka regionalna w systemie wielopoziomowym. Koalicje regionalne, dobór regionalnych elit samorządowych, modele polityki regionalnej, role aktorów i wzory karier”. Książka powstała jako pokłosie projektu finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki pt. „Rekrutacja i skład społeczno-demograficzny regionalnych elit samorządowych w latach 1998-2014” (nr projektu 2013/11/B/HS6/01196) i przedstawia wyniki badań prowadzonych w ramach tego projektu.

Struktura monografii przedstawianej jako główne osiągnięcie naukowe Habilitantki jest **poprawna**. Żadna z trzech głównych części tekstu, z których powinna składać się poprawna rozprawa naukowa (teoretyczna, metodologiczna, empiryczna) nie dominuje nad całością. Są one dobrze „wyważone” i powiązane ze sobą logicznie. Istnieje w nich „**intelektualny porządek**” w **udzielaniu odpowiedzi na główne pytania badawcze**. Jedna część rozprawy jest implikacją drugiej. Część teoretyczna zapewnia niezbędną analizom tło intelektualne (konceptualne) i przedstawia główne kategorie, pojęcia, terminy, idee i modele teoretyczne wykorzystywane empirycznie. Część metodologiczna wyjaśnia stosowane strategie badawcze oraz wybrane metody i techniki analityczne. W części empirycznej Habilitantka kompetentnie przedstawia wyniki analiz empirycznych. Są one ciekawe, zawierają ważne i inspirujące dla innych badaczek ustalenia, obserwacje i wnioski.

W postępowaniach habilitacyjnych recenzentki zastanawiają się czasami nad umiejętnością zapanowania przez Habilitantkę/Habilitanta nad większą niż artykuł czy referat formą wypowiedzi naukowej. W omawianym tutaj przypadku tych wątpliwości nie ma. Doktorka Tatiana Majcherkiewicz przedstawia komisji do oceny poprawnie przygotowaną monografię, stanowiącą spójną i przemyślaną całość. Śmiało więc można twierdzić, że Habilitantka potrafi sobie poradzić z pokaźniejszą formą literacką, na przykład z monografią. To dowodzi badawczej

dojrzałości i jest świadectwem gotowości do **samodzielnej** pracy akademickiej.

Warto na główne osiągnięcie naukowe Habilitantki patrzeć przez pryzmat trzech głównych funkcji wypełnianych przez empiryczne nauki społeczne. Rozprawa dobrze radzi sobie z pierwszą z nich, tj. **eksploracją**; analizy Doktorki Tatiany Majcherkiewicz ciekawie problematyzują badane przez nią pole, rozwiewają pewne błędne koncepcje i pomagają ukierunkować przyszłe badania. Monografia, po drugie, trafnie, rzetelnie i systematycznie **opisują** stan rzeczy w interesującym Habilitantkę polu badawczym. Po trzecie, rozprawa radzi sobie dobrze z trzecim celem działalności badawczej nauk społecznych, tj. **wyjaśnieniem**. Zjawiska doboru regionalnych elit samorządowych, modeli polityki regionalnej, regionalnych koalicji, ról aktorów i wzorów ich karier są w analizowanej książce wyjaśnione jedynie częściowo. Jednakże, jest to wkład znaczący, innowacyjny i godny uwagi, a ponadto inspirujący do dalszych badań i wskazujący drogę przyszłych poszukiwań w tym konkretnym polu badawczym.

Habilitantka jest osobą **oczytaną**, znającą piśmiennictwo swego pola badawczego. Dokonany przez nią w monografii przegląd literatury wygląda poprawnie, właściwie. Jest **funkcjonalny** z punktu widzenia projektu empirycznego przedstawianego w rozprawie. Ważne jest dla mnie to, że w dokonanym przeglądzie literatury Habilitantka unika rytualnego cytowania klasyków, które kompetentnie opisał w polskiej socjologii Mikołaj Pawlak (2018), piętnując je jako poważne uchybienie warsztatowe.

Habilitantka ma dobry **warsztat**, jest należycie przeszkolona w zakresie metodologii i metodyki badań społecznych. Ma sprawność w analizie danych, zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Widać, że umiejętnie porusza się po tych rewirach, które Antoni Sułek (2002) określał „ogrodem metodologii socjologicznej”. Jest sprawną i doświadczoną badaczką społeczną. Uwagę zwraca rzetelna i czasami bardzo drobiazgowa analiza zebranych danych, a także wnikliwa interpretacja uzyskanych wyników. Doceniam też pomysłowe ich przedstawienie, a także interesujące i przykuwające uwagę sposoby prezentacji (i wizualizacji) wyników przeprowadzanych analiz. Warto ponadto docenić pracę wykonaną przy gromadzeniu materiału empirycznego.

Monografia nie jest metodologicznie nowatorska. Ale nie jest to zarzut. Choć Habilitantka stosuje raczej **konwencjonalną** metodykę i metodologię współczesnych nauk społecznych, to robi to poprawnie i sprawnie. Cały proces badawczy jest należycie przeprowadzony. Poprawne napisanie konwencjonalnego

(z punktu widzenia współczesnych, empirycznie zorientowanych nauk społecznych) artykułu naukowego czy monografii jest powodem do chwały, a nie wstydu.

Szczególnie pozytywnie oceniam te fragmenty rozprawy, w których Habilitantka wykazuje się **umiejętnością myślenia teoretycznego**. Podoba mi się interpretacja zgromadzonego i zanalizowanego materiału badawczego. Autorka unika stylu raportowego, dane nie służą jej tylko do tego, by je czytelnikowi pokazać. Przeciwnie, Habilitantka do uzyskanych wyników „dopowiada historię”, przekonuje nas, że są one dowodem na coś, ilustracją jakiegoś zjawiska czy procesu. Rozprawa rekonstruuje je dla nas i nam przedstawia. Autorka dba o to, by miały one strukturę prawidłowych, porządných twierdzeń akademickich, odpowiednio powiązanych z materiałem empirycznym, odwołujących się do istniejącej i teoretycznie uzasadnionej siatki pojęciowej, poprawnych, niewadliwych logicznie. To pozwala Habilitantce na formułowanie stanowczych i ważnych twierdzeń o polskiej polityce, które trudno obalić lub w inny sposób podważyć.

Książka jest napisana dobrym językiem. Dobrze się ją czyta. Autorka ma lekkie i sprawne pióro, co współcześnie w naszym fachu nie jest bez znaczenia (w dobie upadku czytelnictwa nie tylko przekazywane przez badacza treści, ale i forma ich podania mają duże znaczenie). Jej wywody są jasne. Używany język jest komunikatywny i nieprzesadnie żargonowy. Całość rozprawy pod względem języka oceniam wysoko. Piszę o tym nieprzypadkowo, odpowiednie kompetencje językowe Habilitantki pozwolą jej nie tylko sprawnie, ciekawie i w przykuwający uwagę słuchaczy/czytelników sposób komunikować wyniki swoich badań, ale będą też bardzo przydatne w pracy dydaktycznej.

Mam do rozprawy kilka uwag. Zaprezentowana mi monografia ma pewne słabości i braki (na szczęście raczej pomniejszej natury). Najważniejsze z nich przedstawiam poniżej.

Pierwsza z nich odnosi się do kwestii (szeroko definiowanego) **wplywu UE** na badane zjawiska, procesy, działania i zachowania. Zastanawia mnie, jak ten wpływ jest (a raczej byłby) przez Habilitantkę konceptualizowany i operacjonalizowany, a także mierzony. W rozprawie nie znajduję satysfakcjonującego omówienia i wyjaśnienia tych kwestii (por. str. 9-10 monografii). Liczę, że podczas kolokwium habilitacyjnego usłyszę na temat tego aspektu *multi-level governance* w Polsce więcej.

Druga uwaga dotyczy samej **interpretacji** uzyskanych przez Habilitantkę wyników. Jestem przekonany, że mają one znaczenie dla opisu i rozumienia całości polskiej polityki (a nie tylko wąsko zarysowanego obszaru interesującego Habilitantkę w rozprawie). Szczególnie istotne są ustalenia dotyczące koalicji przystających, nadwyżkowych i krzyżowych w polskich samorządach wojewódzkich. Pozwalają one lepiej zrozumieć polaryzację polskiego społeczeństwa, istniejące w nim podziały i rozłamy (*cleavages*). Szkoda, że Habilitantka nie eksploatowała w analizach tego wątku obszerniej. Liczę, że w przyszłych swoich badaniach zajmie się nim bardziej systematycznie.

Po trzecie, zaniedbana jest w monografii refleksja epistemologiczna. Brakuje mi zastanowienia nad **ograniczoną stosowalnością** paradygmatów pozytywistycznych we współczesnej refleksji nad społeczeństwem i polityką. Ostrzegałbym Habilitantkę przed naiwnym empiryzmem czy scjentyzmem. Dla części recenzentek takie podejście może być zaletą, ale mnie ten rygorizm wydaje się nieefektywny, szczególnie na niektórych polach badawczych współczesnej humanistyki i nauk społecznych. Zachęcam Habilitantkę do zauważenia licznych przecież ograniczeń metod i technik stosowanych w naszych dyscyplinach (szczególnie tych ilościowych, mniej „rozumiejących”, a bardziej „wyjaśniających”) i pogłębionej refleksji nad nimi. Rzetelne badania społeczne muszą stosować metodologiczną triangulację i wymagają elastycznego, a także krytycznego podejścia do stosowanych metod i technik.

Oczywiście nie namawiam do porzucenia konwencjonalnych, standardowych narzędzi; to dobrze, że główne osiągnięcie naukowe Habilitantki jest standardowym studium empirycznym, stosującym tradycyjną strategię badawczą, typową dla głównego nurtu współczesnych nauk społecznych. Fakt ten świadczy o dobrym przygotowaniu Habilitantki do samodzielnej pracy akademickiej. Więc powtórzę: wykorzystanie tradycyjnego schematu badawczego, a także konwencjonalnych, sprawdzonych narzędzi uważam za zaletę monografii. Ale też myślę, że wzbogacenie repertuaru metod i technik, po które się sięga, jest czymś pożądanym i pożytecznym. A jeszcze bardziej pożądana jest krytyczna autorefleksja metodologiczna, systematyczny namysł nad zaletami i wadami dostępnych nam narzędzi. Gorąco Habilitantkę do takiej refleksji i ewentualnej rewizji swoich preferencji metodologicznych w przyszłych, już samodzielnych badaniach zachęcam.

Po czwarte, brakuje mi w rozprawie pogłębionej refleksji nad **potencjałem eksplanacyjnym** przedstawianych analiz. Trzeba postawić pytanie o

uniwersalność wykrytych przez Habilitantkę prawidłowości. Ta zaś musi rzutować na spodziewany wkład głównego osiągnięcia naukowego do teorii nauk społecznych (który powinien być – zgodnie z polskim prawem – podstawą do ocenienia, czy mamy do czynienia ze znaczącym wkładem w rozwój konkretnej dyscypliny naukowej). Każde bowiem empiryczne badanie społeczne ma (powinno mieć) wyraźny „cel teoretyczny”. Dobrze, gdy jest on uświadamiany, jeszcze lepiej, gdy jest formułowany wprost. W toku analizy nie należy o nim zapominać. Podsumowując robotę empiryczną powinno się do niego wyraźnie nawiązać.

W monografii zatytułowanej „Politycy i polityka regionalna w systemie wielopoziomowym. Koalicje regionalne, dobór regionalnych elit samorządowych, modele polityki regionalnej, role aktorów i wzory karier” brakuje pogłębionej refleksji nad stosowanymi strategiami, mimo jasnego i dobitnego formułowania przez Habilitantkę pytań badawczych. Za mało dowiadujemy się na temat tego, jak jej obserwacje empiryczne – skądinąd bardzo ciekawe – mają się do światowej refleksji na temat *multi-level governance* i tematów pokrewnych. Nie wątpię, że spora praca wykonana przez Habilitantkę daje podstawę do tego, by formułować ciekawe i wartościowe wnioski, które wzbogaciłyby zarówno polskie nauki społeczne, jak i światową refleksję nad polityką i społeczeństwem. Ale niestety w przedstawionej do recenzji rozprawie (i komentującym ją autoreferacie) tego umieszczenia ustaleń empirycznych Habilitantki w szerszym kontekście teoretycznym trochę zabrakło, ze szkodą dla monografii.

Po piąte w końcu, zdarzają się w tekście książki pomyłki i błędy rzeczowe. Choć rozprawa jest starannie przygotowana, należycie zredagowana i złożona, to nie udało się ich w toku prac redaktorskich i korekty wyeliminować. Na przykład na stronie 62, gdy mowa o wykształceniu marszałków, tytuł naukowy jest pomyłony ze stopniem. Cóż, *errare humanum est...* Na szczęście takich wpadek jest w tekście dosłownie kilka.

Podsumowując, moja ogólna ocena głównego osiągnięcia naukowego Habilitantki jest **pozytywna**. Mimo uchybień i niedoskonałości, o których pozwoliłem sobie wspomnieć powyżej, jest to kawałek porządnego rzemiosła akademickiego. Dotyczy ważnej i stosunkowo rzadko podejmowanej w polskim piśmiennictwie kwestii, o której wciąż mało wiemy. Podjęcie takiego tematu wskazuje na bardzo pożądaną u badaczy cechę, a mianowicie na skłonność do zajmowania się sprawami istotnymi z punktu widzenia rozwoju dyscypliny.

Ponadto, monografia jest dobrze osadzona w teorii, poprawna metodologicznie, a

Habilitantka wykazuje się w niej zadowalającą biegłością w przeprowadzaniu analiz empirycznych. Wyniki są ważnym głosem w dyskusji nad polskim społeczeństwem i polityką. Oceniam więc, że Habilitantka jest badaczką dobrze znającą analizowane sprawy i opisywane zjawiska. Jest czytana, dobrze orientuje się w akademickim piśmiennictwie. Ma też dobry warsztat, jej kompetencje metodologiczne są wysokie. To wszystko sugeruje, że jest należycie przygotowana do samodzielnej pracy akademickiej.

Ocena pozostałego dorobku naukowego

Doktorka Tatiana Majcherkiewicz jest osobą stałą w swoich zainteresowaniach badawczych. Pozostały dorobek naukowy Habilitantki jest pokaźny i spójny. Ma ona na koncie kilkanaście innych niż główne osiągnięcie naukowe publikacji, zarówno w postaci artykułów w czasopismach naukowych i redagowanych pracach zbiorowych, jak i w postaci innej monografii. Większość z nich została wydana w przyzwoitych czasopismach lub opublikowana w książkach ogłoszonych drukiem przez porządne wydawnictwa. Chwali się też Habilitantka (i słusznie) licznymi wystąpieniami konferencyjnymi, a także uczestnictwem w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych. Ma też na koncie uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych.

Doktorka Tatiana Majcherkiewicz twórczo, ciekawie i pożytecznie zagospodarowuje pogranicza nauk socjologicznych i nauk o polityce i administracji. Jej analizy wzbogacają refleksję nad polską polityką, szczególnie nad jej aspektem lokalnym i regionalnym, samorządowym. Wiele wskazuje na to, że znaczenie tych analiz będzie rosnąć (choćby ze względu na spory dotyczące centralizacji, a także ze względu na działania UE). Opisywane przez Habilitantkę zjawiska zyskują bowiem na znaczeniu, upowszechniają się obserwowane przez nią i analizowane procesy. Niewątpliwie wymagają one dalszej systematycznej i rygorystycznej analizy akademickiej.

Zgodnie z wytycznymi MEiN jednym z ważnych kryteriów oceny dorobku habilitacyjnego kandydatki/kandydata do wyższego stopnia naukowego jest (szacowany) wpływ tego dorobku na dyskurs naukowy. Służy temu analiza bibliometryczna i naukometryczna. Dorobek powinien wносить znaczący wkład w rozwój nauki. Jego siłę i znaczenie ocenia się (między innymi) za pomocą

wskaźników bibliometrycznych, takich jak indeks Hirscha czy liczba cytowań.

Ta analiza przekonuje, że dorobek Habilitantki jest czytany i cytowany przez innych badaczy. Jego wpływ jest w naszej dyscyplinie skromny, ale zauważalny. Na podstawie danych z bazy Publish or Perish stwierdzam, że indeks Hirscha opublikowanych przez Doktorę Tatianę Majcherkiewicz prac wynosi 5, a całkowita liczba cytowań wynosi 125 (dla 41 uwzględnianych w analizie publikacji). Dane z bazy Google Scholar (korzystającej z podobnych albo tych samych narzędzi co Publish or Perish) są podobne: indeks Hirscha opublikowanych przez Habilitantkę prac wynosi 5, a całkowita liczba cytowań wynosi 116 (dla 41 uwzględnianych publikacji).

Z kolei analiza danych z bardziej rygorystycznej bazy Scopus przynosi skromniejsze, gorsze wyniki analizy bibliometrycznej: baza ta „widzi” jedynie dwie prace opublikowane przez Doktor Tatianę Majcherkiewicz (choć w przesłanej dokumentacji znaleźć można inne informacje). To wynik mało zadowalający. Myślę, że Habilitantka powinna zwiększyć swoją rozpoznawalność w dyscyplinie i popracować nad szerszym odbiorem swoich prac (szczególnie niektóre z nich zdecydowanie na to zasługują). Żyjemy w czasach, w których pisanie i ogłaszanie drukiem cennych i ważnych prac naukowych niestety nie wystarcza... Trzeba dać im odpowiedni odbiór społeczny, odpowiednią *publicity*. Może się to nam nie podobać, ale jest to warunek brzegowy sytuacji, w której jako akademiczki i akademicy pracujemy. Więc moim obowiązkiem jest zwrócić Habilitantce uwagę na ten ważny aspekt akademickiej współczesności.

Spojrzenie na całość dorobku Habilitantki pokazuje **ewolucję i rozwój** jej szeroko rozumianego warsztatu badawczego. Należy ten fakt docenić. Habilitantka w przesłanej dokumentacji wykazuje się samowiedzą, rozumie proces, w którym uczestniczy. Pokazuje recenzentkom i recenzentom ciągłą pracę nad warsztatem, kompetencjami, umiejętnościami, ciągle poszerzanie swojej wiedzy. Dla mnie bardzo pouczające jest porównanie wczesnych publikacji Habilitantki (tych pisanych zaraz po uzyskaniu stopnia doktora) z tym, co publikuje ona dziś. Mamy tu świadectwo rozwoju naukowego, dochodzenia do biegłości w akademickim rzemiośle, powolnego, ale systematycznego zdobywania kompetencji niezbędnych samodzielnemu pracownikowi naukowemu. To bardzo znamieny fakt. Razem ze wspomnianym przeze mnie wcześniej dobrym zaplanowaniem i zrealizowaniem projektu monografii habilitacyjnej świadczą o roztropności i dojrzałości Habilitantki. Przedstawione fakty, szczególnie te ukazujące jej rozwój, zdecydowanie świadczą na korzyść przedstawianego dorobku i jego Autorki.

Aktywność Doktorki Tatiany Majcherkiewicz w życiu naukowym należy więc ocenić jako zadowalającą, jest jego aktywną uczestniczką.

Ocena działalności dydaktycznej

Przedstawiona przez Habilitantkę dokumentacja przekonuje, że ma ona niezbędne samodzielne nauczycielowi akademickiemu doświadczenie dydaktyczne. Jej praca jest dobrze oceniana, realizowane przez nią zajęcia otrzymują wysokie oceny studentów w ewaluacji. Realizuje zajęcia dydaktyczne dotyczące takich obszarów, jak socjologia polityki, socjologia struktur społecznych, zróżnicowania i nierówności społeczne, przemiany struktury społeczeństwa polskiego (czyli można by rzec *mainstream* refleksji socjologicznej). Wykłada więc przedmioty związane z jej zainteresowaniami badawczymi, co powinno się pozytywnie odbijać się na ich jakości.

Habilitantka prowadzi wykłady i ćwiczenia na studiach stacjonarnych I i II stopnia oraz studiach podyplomowych. Prowadzi też proseminaria i seminaaria dyplomowe. Wypromowała ponad czterdzieści prac licencjackich. Bierze też aktywny udział w pracach koncepcyjnych i planistycznych związanych z wdrażaniem w swojej macierzystej jednostce nowych rozwiązań i regulacji, wynikających z reform szkolnictwa wyższego. Biorąc to wszystko pod uwagę stwierdzam, że sprawdzi się on nie tylko w roli samodzielnego badacza, ale także w roli samodzielnego wykładowcy akademickiego.

Ocena działalności organizacyjnej

Dobre wrażenie robi dorobek organizacyjny Habilitantki, przedstawiony w autoreferacie. I chodzi tu nie tylko o jego wymiar ilościowy, ale także jakościowy. Cieszy mnie zaangażowanie Habilitantki w sprawy dydaktyki, gdyż porządne wykonywanie obowiązków dydaktycznych cenię sobie na równi z doskonałością badawczą. Szczególnie doceniam funkcje pełnione w związku z organizacją dydaktyki w Instytucie Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. A było ich w karierze Habilitantki sporo, podczas dotychczasowego zatrudnienia powierzano jej różne funkcje związane z zarządzaniem uczelnią. Przede wszystkim w latach 2010-2013 pełniła funkcję wicedyrektorki Instytutu Filozofii i Socjologii Uniwersytetu

Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. W ramach swoich obowiązków była odpowiedzialna za koordynację dydaktyki, przygotowanie programów studiów, itp. Była też członkinią Komisji Rekrutacyjnej na kierunku socjologia oraz opiekunką roku na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych (dla studentów I i II stopnia). Również obecnie, jako członkini Komisji ds. Jakości Kształcenia, a także jako koordynatorka programu socjologii, jest zaangażowana w procesy doskonalenia programów kształcenia.

Warto dodać, że aktywność Habilitantki sięga poza mury jej macierzystej jednostki. Habilitantka angażuje się też we współpracę z sektorem gospodarczym; jako konsultantka w 2003 roku pracowała na rzecz projektu „Aktywna polityka społeczna i rynku pracy w procesie restrukturyzacji zagłębi przemysłowych: Zagłębie Rury i Górnym Śląsk”.

Powierzenie jej tych ważnych (a często niewdzięcznych i trudnych) funkcji, tak istotnych dla działania Instytutu, jest dowodem uznania i zaufania ze strony środowiska, w którym codziennie Habilitantka pracuje. Są też wyrazem pozytywnej oceny jej pracy, wystawionej przez jej współpracowników. Te dokonania organizacyjne Habilitantki utwierdzają mnie w przekonaniu, że mamy do czynienia z osobą zaangażowaną w życie swojej uczelni i rozumiejącą konieczność angażowania się nauczyciela akademickiego w różne aktywności podczas pracy w Uniwersytecie (nie tylko te badawcze i dydaktyczne). Świadczy to o należytych przygotowaniach do roli samodzielnego pracownika naukowego.

Wniosek końcowy

Zamieszczona powyżej ocena dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego Doktorki Tatiany Majcherkiewicz jest z konieczności skrótowa, zwięzła. Jej najważniejszą część, zgodnie z prawem i zwyczajem, stanowi ocena głównego osiągnięcia naukowego, które Doktorka Tatiana Majcherkiewicz wskazała jako podstawę ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Oceniana monografia stanowi w moim przekonaniu znaczny i znaczący wkład Habilitantki w rozwój określonej dyscypliny naukowej (tu nauk socjologicznych). Uzupełnia luki w polskim piśmiennictwie, jest interesująca i dotyczy ważnego problemu badawczego. Podobnie ma się sprawa z pozostałym dorobkiem naukowym Habilitantki. Więc mimo wad, braków i deficytów (na szczęście

nielicznych), wymienionych powyżej, zbiorcza ocena omawianej publikacji prowadzi mnie do wniosku, że **spełnia ona ustawowe wymogi** stawiane tego typu opracowaniom i stanowi **znaczący jakościowo wkład** w rozwój nauk socjologicznych w Polsce.

Ponadto, stwierdzam niniejszym, że Doktorka Tatiana Majcherkiewicz wykazuje się sporą i zadowalającą aktywnością akademicką (naukową, dydaktyczną i organizacyjną). A to z kolei prowadzi mnie do wniosku, że jest ona należycie przygotowana do **samodzielnej pracy naukowej**.

Biorąc więc pod uwagę polskie prawo (art. 219 ust. 1 pkt 1-3; Ustawa z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce: Dz. U. 2020, poz. 85 ze zm.), które wymaga od kandydatki na stopień doktora habilitowanego łącznego spełnienia trzech warunków (posiadania stopnia doktora; dorobku stanowiącego znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny; wykazania się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej), niniejszym stwierdzam, że w moim przekonaniu Doktorka Tatiana Majcherkiewicz je spełnia. I dlatego **pozytywnie opiniuję** przedstawioną mi do oceny jako główne osiągnięcie naukowe monografię zatytułowaną „Politycy i polityka regionalna w systemie wielopoziomowym. Koalicje regionalne, dobór regionalnych elit samorządowych, modele polityki regionalnej, role aktorów i wzory karier”. Oraz wnoszę o dopuszczenie Doktorki Tatiany Majcherkiewicz do kolejnych etapów postępowania habilitacyjnego. Liczę, że Rada Naukowa Dyscypliny Nauki Socjologiczne Uniwersytetu Wrocławskiego, przeprowadzająca niniejsze postępowanie, przychyli się do mojej sugestii i podejmie zgodną z nią decyzję.

Warszawa, 5 lutego 2023 roku

